

Грудницький В.М. Захист ділової репутації суб'єктів господарювання/ В.М. Грудницький, Н.О. Шилова //Матеріали V міжнародної науково-практичної конференції «Освіта і наука без кордонів» – 07-15 грудня, Том. 10, Право, Перемишль, Польща. – 2009. – С.87-90.

Грудницький В.М., Шилова Н.О.

Донецький національний технічний університет

ЗАХИСТ ДІЛОВОЇ РЕПУТАЦІЇ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Зростання кількості взаємозамінної продукції на ринку стимулює виробників та постачальників товару до використання ефективніших методів конкурентної боротьби. Маловідомі фірми, бажаючи одержувати великі прибутки, вдаються інколи до використання чужої ділової репутації, яка має суттєвий позитивний імідж.

Саме репутація добросовісного підприємства, яке пропонує та гарантує високу якість своєї продукції, створює умови для збільшення обсягів продажу і прибутку підприємства. Суб'єкти господарювання, що мають свій промисловий зразок, зацікавлені в тому, щоб ним не користувались та не поширювали негативну інформацію інші суб'єкти господарювання задля введення в оману споживачів та просування своєї продукції. Це призводить до збитків безпосереднього власника такої ділової репутації. Таким чином, дане питання набуває все більшої актуальності у наш час і потребує дослідження.

Дане питання неодноразово було і є предметом досліджень як українських так і зарубіжних дослідників, серед яких: О. Безух, З. Борисенко, І. Дахно, О. Кондратьєва, І. Нойффер та ін.

Світова практика захисту від несумлінної конкуренції починається прийняттям Паризької конвенції по охороні промислової власності в 1883 році. Україна приєдналася до Паризької конвенції 25.12.1991 року. А в 1996 році вводиться в дію Закон України «Про захист від недобросовісної конкуренції».

Протягом 2008 року органами Антимонопольного комітету України розглянуто із визнанням вчинення порушення 79 справ про недобросовісну

конкуренцію, 25,4% стосуються неправомірного використання ділової репутації господарюючого суб'єкту (у 2007 році – 144 справи), крім того, відповідно до рекомендацій органів Комітету суб'єктами господарювання були припинені 89 дій, що містили ознаки таких порушень (у 2007 році – 111 дій). В 2006 році Антимонопольним комітетом України розглянуто близько 150 заяв про недобросовісну конкуренцію, 72% яких стосуються неправомірного використання об'єктів інтелектуальної власності. Припинено 49 порушень. На правопорушників за недобросовісну конкуренцію органами Комітету протягом 2008 року накладені штрафи у загальній сумі 162,548 тис. грн (у попередньому році – 451,692 тис. грн) [5].

Неправомірне використання без дозволу уповноваженої на те особи чужих позначень, назв, знаків для товарів та послуг, фірмових найменувань, порівняльної реклами було виявлене та припинене рядом відділень АМКУ, причому порушниками були підприємства, які працюють в найрізноманітніших сферах діяльності.

Так, унаслідок вжитих органами Антимонопольного комітету України у 2008 році заходів захищено ділову репутацію відомого виробника насіння польових культур ЗАТ “Селена” щодо фірмового позначення “Селена”, ТОВ “ПТК “Шабо” щодо вин із позначенням як місця походження регіону села Шабо Білгород-Дністровського району Одеської області, ТОВ “Тосол-Синтез” (Росія) щодо гальмівної рідини з торговельною маркою “росДОТ 4”, Управління державної служби охорони при Головному управлінні МВС України в Донецькій області щодо неправомірного використання її емблеми, польського виробника дверей – компанію PORTA KMI POLAND Sp.z.o.o. (м. Большево, Польща) щодо набуття права власності на її знак для товарів і послуг “PORTA”. Зокрема, Комітетом було встановлено, що ПП “Селена-Центр” (м. Вінниця) неправомірно використовувало у своєму фірмовому найменуванні позначення “Селена”, пріоритет на застосування якого мав відомий виробник насіння – ЗАТ “Селена” (м. Одеса). Комітет визнав дії ПП “Селена-Центр” у вигляді використання без дозволу ЗАТ “Селена” позначення

“Селена” порушенням, передбаченим статтею 4 Закону України “Про захист від недобросовісної конкуренції”. На порушника накладено штраф та зобов’язано протягом двох місяців припинити використання позначення “Селена”, зокрема, у встановленому порядку змінити своє найменування [5].

Ухвалені рішення демонструють можливість ефективного захисту власниками своїх законних прав на знаки для товарів і послуг від недобросовісної конкуренції та застосування дійових заходів впливу до порушників у випадку використання ними чужої ділової репутації.

Трапляються випадки, коли перешкодою для захисту конкуренції стає маніпулювання конституційним правом – правом направляти письмові звернення або особисто звертатися до органів державної влади, органів місцевого самоврядування та посадових і службових осіб цих органів (ст. 40 Конституції).

Так, Черкаським обласним територіальним відділенням за заявою ПП “К” було розглянуто справу про порушення ТОВ “Л” законодавства про захист від недобросовісної конкуренції у вигляді дискредитації господарюючого суб’єкта шляхом поширення неправдивих, неточних відомостей, пов’язаних із діяльністю господарюючого суб’єкта, які могли завдати шкоди його діловій репутації.

Дискредитація полягала в тому, що виробник лакофарбової продукції ТОВ “Л” звернувся до Союзу хіміків України з листом про те, що на території м. Черкаси здійснюються незаконні виробництво й продаж недоброякісної лакофарбової продукції без необхідних ліцензій, дозволів, узгоджень.

У свою чергу, Союзом хіміків України без належного опрацювання було надіслано листи у відповідні міністерства й відомства України з проханням провести перевірки фактів порушень законодавства, викладених у листі ТОВ “Л”, і вжити заходи реагування, передбачені законами України. Крім того, Союз хіміків України звернувся до Черкаської обласної державної адміністрації, яка дала відповідні доручення на проведення перевірок контролюючим та правоохоронним органам області.

Таким чином, до перевірки діяльності підприємства було залучено 19 контролюючих та правоохоронних органів, які стали інструментом боротьби з конкурентом. Можна лише уявити, як ці перевірки “допомагали” виробничій діяльності підприємства та “сприяли” його діловій репутації.

У ході дослідження й розслідування справи територіальним відділенням було встановлено, що проведені перевірки не підтвердили фактів, якими маніпулював скаржник. Але це все досить похитнуло конкурента [1, с. 52-55].

Вирішальними факторами, що сприяють появі шквалу безпідставних перевірок є, перш за все, безвідповідальне ставлення самих державних контролюючих органів до розгляду заяв та звернень, поверхове ознайомлення з їх змістом та вимогами, наявністю належних підстав для здійснення перевірки.

Вирішення питання впровадження механізму убезпечення бізнесу від безпідставних перевірок контролюючих органів є стратегічним для формування соціально-відповідальної політики в державі, тому вимагає посилення та створення сприятливих умов на законодавчому рівні, зокрема, шляхом встановлення суворої особистої відповідальності посадових осіб за сприяння безпідставним перевіркам суб’єктів господарювання.

Ці проблеми потребують від АМКУ детальнішої перевірки заяв з ціллю запобігання таких ситуацій. Постає і питання про удосконалення АМКУ нормативної бази з урегулювання цієї проблеми.

Сучасною проблемою постає загроза діловій репутації через Інтернет.

З розширенням доступу в Інтернеті збільшується можливість у процвітаючих суб’єктів господарювання знаходити негативну інформацію про себе, що звісно має вплив на їхню ділову репутацію. Проблема ще пов’язана і з тим, що дуже важко добитися спростування цієї інформації і відшкодування збитків, тому що на момент розгляду справи її вже може не бути, а довести що вона дійсно там була не просто. Але є ще одна проблема – до кого пред’являти позов, адже в більшості випадків цю інформацію розміщують анонімно, що дуже зручно для конкурентів. У такому разі можна подати позов на власника сайту. При цьому не має значення, що він ці відомості не розміщував, достатньо того, що він

створив технічні можливості для цього. Адже власник повинен відслідковувати інформацію, що розміщується на його сайті.

Постає питання про внесення доповнень до повноважень Антимонопольного комітету України, зазначених у ст.7 Закону «Про Антимонопольний комітет України», таких напрямів:

- дослідження мережі Інтернет;
- розробка та організація здійснення заходів, спрямованих на запобігання порушення законів про конкуренцію у Інтернеті;
- контроль за діяльністю власників інтернет-сайтів.

Таким чином, аналіз антимонопольно-конкурентного законодавства та практики діяльності АМКУ свідчить про необхідність вдосконалення нормативно-правової бази щодо захисту ділової репутації суб'єктів господарювання.

Література:

1. Данилова О. В. “Винахід“ у боротьбі з конкурентами // Конкуренція. Вісник Антимонопольного комітету України – 2008. – №3 (30). – С. 52-55.
2. Кондратьєва О. Практика Антимонопольного комітету України: захист від недобросовісної конкуренції// Інтелектуальна власність. – 2007. - №2. – С.32-38.
3. Про Антимонопольний комітет України: Закон України// Відомості Верховної Ради України. – 1993. – №50. – Ст. 472.
4. Про захист від недобросовісної конкуренції: Закон України// Відомості Верховної Ради України. – 1996. – №36. – Ст. 164.
5. Річний звіт Антимонопольного комітету України: <http://www.amc.gov.ua/>

